

«Կասկադ Ինվեստմենտս» ՓԲԸ

**Ֆինասական հաշվետվություններ
2008թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Ղեկավարության ամփոփում.....	3
Անկախ աուդիտորական եզրակացություն.....	4
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն.....	6
Հաշվապահական հաշվեկշիռ.....	7
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն.....	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն.....	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ.....	10

KPMG Armenia cjsc
 8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
 26/1 Vazgen Sargsyan Street
 Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էն-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
 33, Երևան, 0010
 Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
 «Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
 8-րդ հարկ

Telephone Բեռախոս + 374 (10) 566 762
 Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
 Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Կասկադ Ինվեստմենտս» ՓԲԸ-ի
 Տնօրենների խորհրդին

Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ եզրակացություն

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Կասկադ Ինվեստմենտս» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Ընկերություն») կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվեկշիռը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2008թ., հաշվետու տարվա ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ բացատրական ծանոթագրությունները:

Ֆինանսական հաշվետվությունների համար ղեկավարության պատասխանատվությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այս պատասխանատվությունը ներառում է այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի մշակումը, կիրառումը և վարումը, որը թույլ կտա պատրաստել և ճշմարիտ կերպով ներկայացնել ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ պայմանավորված խարդախությամբ կամ սխալով: Ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև համապատասխան հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ստեղծված հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատականներ տալու համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի համապատասխան պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի որոշումից և ներառում են նաև այնպիսի էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը, որոնք կարող են պայմանավորված լինել թե խարդախությամբ և թե սխալներով: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և վերջիններիս ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը, նպատակ ունենալով մշակել ստեղծված հանգամանքներին համապատասխանող աուդիտորական ընթացակարգեր՝ բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Ընկերության ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2008թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Հանգամանքների լուսաբանում

Առանց վերապահումով դրական կարծիք արտահայտելու՝ ցանկանում ենք Ձեր ուշադրությունը հրավիրել Ծանոթագրություն 2-ին, որտեղ նշված է, որ 2008թ. ընթացքում Ընկերությունը կրել է 74,967 հազար դրամ գումարով գուտ վնաս և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կուտակված վնասը կազմել է 74,967 հազար դրամ: Այս փաստերը վկայում են էական անորոշության մասին, որը կարող է լուրջ կասկածների տեղիք տալ գործունեությունն անընդհատության սկզբունքով շարունակելու Ընկերության կարողության հետ կապված:

PP S. Ghos

Էնդրյու Քոքսշել
Տնօրեն

KPMG Armenia

«Բեյ-Փի-Էմ-Չի Արմենիա» ՓԲԸ
29 ապրիլի 2009թ.

A. Ghos

Իրինա Գևորգյան
Մենեջեր, Աուդիտի բաժին

*«Կասկադ Ինվեստմենտս» ՓԲԸ
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

	Ծնթգ.	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից և այլ ծառայություններից	4	14,332	19,968
Այլ գործառնական եկամուտ	5	8,473	2,671
Վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	6	(2)	(920)
Գործառնական եկամուտ		22,803	21,719
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	7	(745)	(397)
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	8	(95,363)	(82,181)
Այլ գործառնական ծախսեր	9	(1,662)	(358)
Գործառնական ծախսեր		(97,770)	(82,936)
Վնաս մինչև հարկումը		(74,967)	(61,217)
Շահութահարկի գծով ծախս	10	-	-
Զուտ վնաս		(74,967)	(61,217)

6-ից 38-րդ էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից 2009թ. ապրիլի 29-ին:

Հայկ Պապյան
Գլխավոր տնօրեն

Ռոզմանա Ղափալյան
Գլխավոր հաշվապահ

	Ծնթգ.	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և բանկային հաշիվների մնացորդներ	11	51,273	6,317
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	12	69,702	60,685
Հիմնական միջոցներ	13	4,224	4,926
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	14	2,535	2,893
Այլ ակտիվներ	15	1,665	835
Ընդամենը ակտիվներ		129,399	75,656
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Կրեդիտորական պարտքեր	16	25,017	6,790
Ընդամենը պարտավորություններ		25,017	6,790
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	18	179,349	130,083
Կուտակված վնաս		(74,967)	(61,217)
Ընդամենը սեփական կապիտալ		104,382	68,866
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		129,399	75,656

Հաշվապահական հաշվեկշիռը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող Ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ծնթգ.	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Հավատարմագրային կառավարումից և այլ ծառայություններից ստացված գումարներ	14,332	19,968
Այ գործառնական եկամուտի գծով ստացված գումարներ	8,473	2,671
Վճարված գուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	(745)	(397)
Վճարված ընդհանուր վարչական ծախսեր	(94,379)	(81,020)
Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում		
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	(9,017)	(54,753)
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	358	(743)
Այլ ակտիվներ	(830)	129
Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)		
Կրեդիտորական պարտքեր	18,227	(2,385)
Դրամական միջոցների գուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	(63,581)	(116,530)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների գուտ ձեռք բերում	(1,946)	(3,215)
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	(1,946)	(3,215)
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Հոսքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	110,483	90,707
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	110,483	90,707
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ աճ	44,956	(29,038)
Փոխանակման փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	-	(694)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	6,317	36,049
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	51,273	6,317
24		

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող Ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

*«Կասկադ Ինվեստմենտ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

	Բաժնետիրական կապիտալ	Կուտակված վնաս	Ընդամենը
	հազ. դրամ	հազ. դրամ	հազ. դրամ
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2007թ.	149,881	(110,505)	39,376
Բաժնետոմսերի անվանական արժեքի փոփոխություն	(110,505)	110,505	-
Թողարկված բաժնետոմսեր	90,707	-	90,707
Տարվա զուտ վնաս	-	(61,217)	(61,217)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	130,083	(61,217)	68,866
Մնացորդ առ 1 հունվարի 2008թ.	130,083	(61,217)	68,866
Բաժնետոմսերի անվանական արժեքի փոփոխություն	(61,217)	61,217	-
Թողարկված բաժնետոմսեր	110,483	-	110,483
Տարվա զուտ վնաս	-	(74,967)	(74,967)
Մնացորդ առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	179,349	(74,967)	104,382

Ինչպես ներկայացված է Ծանոթագրություն 18-ում, տարվա ընթացքում Ընկերությունը նվազեցրեց բաժնետոմսերի անվանական արժեքը՝ բաժնետիրական կապիտալի նվազեցումը հաշվանցելով կուտակված վնասի դիմաց: Եթե Ընկերությունը չնվազեցներ բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, ապա 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կուտակված վնասը և բաժնետիրական կապիտալը կկազմեին համապատասխանաբար 246,689 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2007թ.՝ 171,722 հազար դրամ) և 351,071 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2007թ.՝ 240,588 հազար դրամ):

1 Նախապատմություն

Հիմնական գործունեությունը

«Կասկադ Ինվեստմենտս» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն 2004թ. ապրիլի 8-ին և հավատարմագրային կառավարման ու բրոքերային-դիլերային գործունեության լիցենզիաներ է ստացել 2004թ. դեկտեմբերի 28-ին: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Դեղատան փող. 6:

Ընկերության հիմնական գործունեությունը հավատարմագրային կառավարումն ու արժեթղթերով գործառնությունների իրականացումն է:

Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի («ՀՀ ԿԲ»), ՀՀ Կենտրոնական դեպոզիտարիա ԻԿԿ-ի և ՆԱՍԴԱԶ ՕԷՍԷԲՍ Արմենիա-ի կողմից: Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը տեղակայված է Հայաստանի Հանրապետությունում: Տարվա վերջում Ընկերության աշխատակիցների թիվը կազմում էր 12 (2007թ-ին՝ 14):

Բաժնետերեր

Ընկերության բաժնետիրական կապիտալի 99.9998% պատկանում է «Գաֆեաճեան Ընտանեկան Հիմնադրամին» («Բաժնետեր») և ֆինանսավորման մեծ մասն Ընկերությունը ստանում է Բաժնետիրոջից: Արդյունքում, Ընկերությունը տնտեսապես կախման մեջ է գտնվում Բաժնետիրոջից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 23-ում:

Հայաստանի գործարար միջավայր

Հայաստանում տեղի են ունեցել քաղաքական և տնտեսական փոփոխություններ, որոնք ազդեցություն են ունեցել և կշարունակեն ազդեցություն ունենալ այս միջավայրում գործող ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Հետևաբար, Հայաստանի գործարար միջավայրում ծավալած գործունեությանը հատուկ են ռիսկեր, որոնք բնորոշ չեն այլ շուկաներին: Ի լրումն, կապիտալի և վարկային շուկաներում վերջերս դիտվող ճգնաժամը ավելի է բարձրացրել տնտեսական անորոշության մակարդակը գործարար միջավայրում: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության ֆինանսական վիճակի և գործառնությունների վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքները

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով:

Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»): Ղեկավարության կողմից Ընկերության համար ֆունկցիոնալ արժույթ է սահմանվել դրամը, քանի որ վերջինս արտացոլում է Ընկերության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը: Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

Անընդհատություն

ՖՀՄՍ համաձայն կազմված սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են անընդհատության սկզբունքից ելնելով, որն ենթադրում է ակտիվների իրացում և պարտավորությունների մարում բնականոն գործունեության ընթացքում:

2008թ. ընթացքում Ընկերությունը կրել է 74,967 հազար դրամ գումարով վնաս և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կուտակված վնասը կազմել է 74,967 հազար դրամ: Այս վնասները կասկածներ են հարուցում գործունեությունն անընդհատության սկզբունքով իրականացնելու Ընկերության կարողության վերաբերյալ: Այնուամենայնիվ, 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունն ուներ 120,975 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ, բանկային հաշիվների մնացորդներ և վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ, և Բաժնետերը հաստատել է, որ Ընկերության կապիտալը կհամարվի 53,917 հազար դրամով 2009թ. հունիսին: Ղեկավարությունն ակնկալում է, որ 2009թ-ից Ընկերության ղեկավարությունը կդառնա շահութաբեր և իրագործում է ծրագրեր համապատասխան ֆինանսավորում ապահովելու համար, ինչը թույլ կտա Ընկերությանը շարունակել իր գործունեությունը: Ի լրումն, Բաժնետերն իր մտադրությունն է հայտնել անհրաժեշտության դեպքում Ընկերությանը ցուցաբերել պահանջվող ֆինանսական աջակցություն՝ գործունեությունը շարունակելու համար:

Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջների համաձայն պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների ու ակտիվների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով ներկայացված, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Փոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժութային տարբերությունները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում բանկային հաշիվները և դրամակարկղի դրամական միջոցները:

Ֆինանսական գործիքներ

Դասակարգում

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք`

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ գործիք (բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք նախատեսված են և հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ), կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերության կողմից նախատեսվում են որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիք, որի վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ընկերությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները նախատեսում է որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ստորև ներկայացված պայմաններից մեկի բավարարման դեպքում.

- ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով,
- նախատեսումը վերացնում է կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանալիս այլ հանգամանքներում, կամ

- ակտիվը կամ պարտավորությունը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը էականորեն ձևափոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի համաձայն:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, չեն վերադասակարգվում:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք չունեն գնանշված շուկայական գին գործող շուկայում, բացառությամբ նրանց՝

- որոնց Ընկերությունը մտադիր է վաճառելու անմիջապես կամ կարճ ժամկետում,
- որոնց Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում,
- որոնց Ընկերությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Ընկերությունը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարունակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով և ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Ընկերությունը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը նախատեսում է որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում,
- որոնց Ընկերությունը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի կամ
- որոնք համապատասխանում են տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են հաշվապահական հաշվեկշռում, երբ Ընկերությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների «կարգավորվող ձևի» գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռք բերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով, առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը և
- սեփական կապիտալի գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշված շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ներառված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե առկա շուկայական տվյալների հիման վրա կատարած գնահատումը վկայում է սկզբնական ճանաչման պահին արժեքի համեմատ ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքի աճի կամ նվազման մասին, ապա այդ աճից/նվազումից ստացված շահույթը կամ վնասը ճանաչվում են անմիջապես ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե սկզբնական շահույթի կամ վնասի գումարը գնահատվում է հիմք ընդունելով ոչ միայն առկա շուկայական տվյալները, ապա այս շահույթը կամ վնասը համարվում են հետաձգված և ճանաչվում են ակտիվի կամ պարտավորության օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ համապատասխան հիմունքով, կամ ճանաչվում են շուկայական տվյալների առկա դառնալու, կամ ակտիվի կամ պարտավորության օտարման պահին:

Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված շուկայական գնի վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնորոշման մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով:

Ձեռչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկայի օգտագործման դեպքում, դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը հիմնվում են ղեկավարության գնահատականի վրա, իսկ զեղչման դրույքը մնանատիպ պայմաններով գործիքի համար կիրառվող շուկայական համապատասխան տոկոսադրույքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գնորոշման մոդելների կիրառման դեպքում, մոդելում օգտագործվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շուկայական տվյալները:

Բորսաներում չըջանառվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է այն գումարի չափով, որը Ընկերությունը կստանա կամ կվճարի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանագրի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում՝ հաշվի առնելով շուկայի ներկա պայմանները և ներկա պահին պայմանագրային կողմերի վճարունակությունը:

Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է այն ֆինանսական գործիքի գծով շահույթը կամ վնասը, որը դասակարգված է որպես իրական արժեքով չափվող, որի վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվության միջոցով (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և փոխարժեքային տարբերությունների), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է ժամանակաշրջանի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները ստացվելու ժամանակ ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հաշվարկվում են կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի միջոցով:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է, երբ ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքների գործողության ժամկետը լրացել է կամ երբ Ընկերությունը փոխանցել է ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Բոլոր իրավունքները կամ պարտավորությունները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են փոխանցման ժամանակ, ճանաչվում են առանձին՝ որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է, երբ մարվում է:

Ընկերությունը որոշ ակտիվներ ապաճանաչում է նաև այն դեպքում, երբ դուրս է գրում անհավաքագրելի ճանաչված ակտիվներին վերաբերող մնացորդները:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ հաշվապահական հաշվեկշռում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև՝ հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Հիմնական միջոցներ

Մեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Վարձակալված ակտիվներ

Այն վարձակալությունը, որի դեպքում Ընկերությանն են փոխանցվում ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, հանդիսանում է ֆինանսական վարձակալություն: Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված սարքավորումները ներկայացված են իրական արժեքից և վարձակալության սկզբում վարձակալության նվազագույն վճարների ներկա արժեքից նվազագույնով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

Տնտեսական միջոցներ

1-5 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ընկերության կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռք բերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռք բերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

Համակարգչային ծրագրեր

10 տարի

Արժեզրկում

Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են հաճախորդներին տրված վարկերը, այլ դեբիտորական պարտքերը և վաճառքի համար մատչելի չգնանշված պարտքային արժեթղթերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Ընկերությունը կանոնավոր կերպով վերանայում է վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնց հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Ընկերությունը այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի ակտիվ շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ առկա տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Նախևառաջ Ընկերությունը գնահատում է, արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առանձին-առանձին՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի են, և առանձին-առանձին կամ խմբային՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի չեն: Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առկա չէ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի համար՝ լինի այն զգալի թե ոչ, ապա այն այդ վարկը ներառում է պարտքային ռիսկի համանման բնութագիր ունեցող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարում է խմբային գնահատում՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց գծով առանձին իրականացվել է արժեզրկման ուսումնասիրություն և որոնց գծով ճանաչվել են կամ շարունակվում են ճանաչվել արժեզրկման կորուստներ, ներառված չեն արժեզրկման խմբային գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և անցյալի փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ճշգրտումներ են կատարվել ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող առկա տեղեկատվության հիման վրա, հանդիսանում են ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկման կորստի գումարը գնահատելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակ լինել կամ այլևս ամբողջությամբ չհամապատասխանել ներկա հանգամանքներին: Սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ վարկառուի ֆինանսական դժվարություններ ունի և Ընկերության տրամադրության տակ կան քիչ տվյալներ համանման վարկառուների մասին: Այս դեպքերում արժեզրկումից կորստի գումարը Ընկերությունը գնահատում է՝ ելնելով իր փորձից ու դատողություններից:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում է այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորուստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումն հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով համապատասխան պահուստի: Ընկերությունը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ցանկացած պահուստները) դուրս է գրում, երբ դեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ակտիվներում ընդգրկված սեփական կապիտալի չգնանշված գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ այն հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է այդ ներդրումների գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարն իրենից ներկայացնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և համանման ֆինանսական ակտիվների ներկա շուկայական հատույցադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը:

Այս ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և ենթակա չեն հակադարձման:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերից և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս՝ դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Պահուստներ

Պահուստը հաշվապահական հաշվեկշռում ճանաչվում է, երբ Ընկերությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունը էական է, պահուստները որոշվում են, գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը, օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում, պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Բաժնետիրական կապիտալ

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Ընկերության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

Հարկում

Շահույթի կամ վնասի գծով տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված տարրերին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են օգտագործելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը՝ հիմնվելով ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակով օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների վրա: Ժամանակավոր տարբերություններ չեն սահմանվում հարկման նպատակով չմվազեցվող գույքի, ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար, որը չի ազդում հաշվապահական հաշվառման կամ հարկվող շահույթի վրա, ինչպես նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին, որտեղ մայր ընկերությունն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ ժամանակավոր

տարբերությունը չի հակադարձվի մոտ ապագայում: Հետաձգված հարկերի գումարը հիմնված է ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի իրացման կամ մարման ակնկալվող մեթոդի վրա՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Եկամտի և ծախսի ճանաչում

Բացառությամբ առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և իրական արժեքով չափվող այլ ֆինանսական գործիքների, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներին և իրական արժեքով չափվող այլ ֆինանսական գործիքներին, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, վերաբերող տոկոսային եկամուտն իրենից ներկայացնում է միայն կտրոնների գծով տոկոսները:

Ֆինանսական գործիքների գծով, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, հաշվեգրված զեղչերը և հավելավճարները ճանաչվում են շահույթի կազմում՝ հանած ֆինանսական գործիքների գծով, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, կրած վնասները:

Կոմիսիոն և այլ վճարները, այլ եկամուտի և ծախսի միավորները ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Շահաբաժինների տեսքով ստացված եկամուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ շահաբաժնի հայտարարման օրը:

Դեռևս չընդունված նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Ընկերության գործունեության վրա: Ընկերությունը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ: Ընկերությունը դեռևս չի վերլուծել այս նոր ստանդարտների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (վերանայված), որը գործում է 2009թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, սահմանում է, թե ինչպես կազմակերպությունը պետք է իր ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացնի սեփական կապիտալի այն փոփոխությունները, որոնք չեն առաջացել սեփականատերերի հետ գործարքների արդյունքում, և սեփական կապիտալի այլ փոփոխությունները, ինչպես նաև սահմանում է

Ֆինանսական հաշվետվություններում տեղեկատվության ներկայացմանը վերաբերող մի շարք այլ պահանջներ:

- ՀՀՍՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում – Կիրառելի հեջավորված միավորներ» ստանդարտի փոփոխությունը, որը գործում է 2009թ. հուլիսի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, ներկայացնում է կիրառման լրացուցիչ ուղեցույց, որը պարզաբանում է, որ սահմանված գնից կամ փոփոխականից բարձր կամ ցածր դրամական միջոցների հոսքերը կամ հեջավորված միավորի իրական արժեքը կարող են նախատեսվել:
- ՀՀՍՍ 18 «Հասույթ» ստանդարտի փոփոխությունը, որը գործում է 2009թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, ուղեցույց է տրամադրում ֆինանսական ակտիվի առաջացման գործարքի հետ կապված ծախսումների առումով, ինչը համապատասխանում է ՀՀՍՍ 39-ում ներառված գործարքի հետ կապված ծախսումների սահմանմանը:
- ՀՀՍՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում» և ՖՀՍՍ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» ստանդարտների փոփոխությունները, որոնք կիրառելի են ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգման նկատմամբ 2008թ. հուլիսի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, թույլ են տալիս կազմակերպությանը որոշ հանգամանքներում ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ այն գործիքների, որոնք նախատեսվել են որպես իրական արժեքով չափվող, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, վերադասակարգել առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասակարգից:

4 Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից և այլ ծառայություններից

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից	14,059	11,431
Եկամուտ արժեթղթերի տեղաբաշխումից	-	6,250
Եկամուտ խորհրդատվական ծառայություններից	-	2,033
Եկամուտ այլ ծառայություններից	273	254
	14,332	19,968

5 Այլ գործառնական եկամուտ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ պետական գանձապետական պարտատոմսերից	7,959	2,040
Ջուտ իրացված շահույթ վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	514	631
	8,473	2,671

6 Վնաս փոխարժեքային տարբերություններից

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Վնաս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	2	694
Վնաս փոխարժեքային տարբերություններից՝ բաժնետոմսերի թողարկման հետ կապված	-	226
	2	920

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Բանկային ծառայությունների վճարներ	745	397

8 Ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Աշխատավարձ և հարակից ծախսեր	56,172	53,795
Մասնագիտական ծառայություններ	8,165	4,141
Վարձակալություն	6,075	4,133
Աշխատավարձին վերաբերող հարկեր	4,734	4,356
Գովազդ և շուկայավարում	4,278	4,288
Չփոխհատուցվող հարկեր, տույժեր և տուգանքներ	3,785	2,004
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	2,648	1,745
Կապի և հաղորդակցության ծառայություններ	1,773	1,900
Վերապատրաստման դասընթացներ	1,568	205
Ապահովագրություն	893	1,641
Գրասենյակային ծախսեր	720	713
Տրանսպորտ	650	488
Տեղեկատվական ծառայություններ	580	671
Գործուղուման ծախսեր	527	-
Այլ վճարներ աշխատակիցներին	164	253
Թարգմանություններ	134	126
Պետական տուրքեր	110	292
Այլ	2,387	1,430
	95,363	82,181

9 Այլ գործառնական ծախսեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Տույժեր և տուգանքներ	1,100	-
Անդամակցության վճարներ	340	264
Այլ գործառնական ծախսեր	222	94
	1,662	358

10 Շահութահարկի գծով ծախս

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	-	-
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	14,730	11,669
Փոփոխություններ չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներում	(14,730)	(11,669)
	-	-
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	-	-

Ընթացիկ և հետաձգված հարկերի գծով Ընկերության նկատմամբ կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2007թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2008թ. հազ. դրամ	%	2007թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև հարկումը	74,967		61,217	
Շահութահարկի հաշվարկ կիրառելի հարկային դրույքով	14,993	20.0	12,243	20.0
Չնվազեցվող ծախսեր/(չհարկվող եկամուտ)	(263)	(0.4)	(574)	(1.0)
Փոփոխություններ չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներում	(14,730)	(19.6)	(11,669)	(19.0)
	-	-	-	-

11 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվ «Կասկադ Բանկ» ՓԲԸ-ում	40,539	6,088
Ընթացիկ հաշիվ «Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան» ՓԲԸ-ում	10,535	65
Կանխիկը դրամարկղում	199	164
	51,273	6,317

12 Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Պարտքային և ֆիքսված եկամուտով այլ գործիքներ – չգնանշված		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	41,777	13,114
Կորպորատիվ պարտատոմսեր – գնանշված		
«Իմէքս Գրուպ»	15,369	-
«Տոնտոն Ինվեստմենտս»	10,358	-
«Էլիտ Գրուպ»	2,198	-
«ՀայՌ-ուսգազարդ»	-	47,571
	69,702	60,685

13 Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Տնտեսական միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	4,742	-	4,742
Ավելացումներ	2,853	362	3,215
Օտարումներ	(83)	-	(83)
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	7,512	362	7,874
Առ 1 հունվարի 2008թ.	7,512	362	7,874
Ավելացումներ	1,736	210	1,946
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	9,248	572	9,820
Մաշվածություն			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	1,286	-	1,286
Մաշվածության ծախս	1,734	11	1,745
Օտարումներ	(83)	-	(83)
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	2,937	11	2,948
Առ 1 հունվարի 2008թ.	2,937	11	2,948
Մաշվածության ծախս	2,524	124	2,648
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	5,461	135	5,596
Զուտ հաշվեկշռային արժեք			
Առ 1 հունվարի 2007թ.	3,456	-	3,456
Առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	4,575	351	4,926
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	3,787	437	4,224

14 Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	2,535	2,893

15 Այլ ակտիվներ

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Պետական բյուջեից ստացվելիք գումարներ	505	354
Աշխատակիցներին տրված փոխառություններ	380	-
Կանխավճարներ	73	99
Պաշարներ	46	-
Այլ դեբիտորական պարտքեր	661	382
	1,665	835

16 Կրեդիտորական պարտքեր

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Բաժնետերերից ստացված կանխավճարներ	13,917	-
Կրեդիտորական պարտքեր	7,463	4,566
Հաշվեգրված արձակուրդային վճարներ	3,637	2,224
	25,017	6,790

17 Հետաձգված հարկեր

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակով օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ 2008թ. և 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս հետաձգված հարկային ակտիվները չեն ճանաչվել սույն ֆինանսական հաշվետվություններում: Ապագա հարկային օգուտները կիրացվեն միայն այն դեպքում, երբ առկա լինի շահույթ, որի դիմաց հնարավոր կլինի օգտագործել չօգտագործված հարկային վնասները, և եթե օրենքներում ու կանոնակարգերում չեն կատարվի այնպիսի փոփոխություններ, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ապագա ժամանակաշրջաններում նվազեցումներ պահանջելու Ընկերության կարողության վրա: Ապագա հարկային օգուտները չեն ճանաչվել իրացման հետ կապված անորոշությունների պատճառով:

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2008թ.	2007թ.	2008թ.	2007թ.	2008թ.	2007թ.
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	1,861	1,262	-	-	1,861	1,262
Նախորդ ժամանակաշրջանի հարկային վնաս	45,938	31,807	-	-	45,938	31,807
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	47,799	33,069	-	-	47,799	33,069
Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ	(47,799)	(33,069)	-	-	(47,799)	(33,069)
Ճանաչված զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ	-	-	-	-	-	-

18 Բաժնետիրական կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

Հայտարարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 1,230,172 սովորական բաժնետոմսից (2007թ-ին՝ 930,172): Թողարկված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 930,172 սովորական բաժնետոմսից (2007թ-ին՝ 495,158): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 192.8 դրամ (2007թ-ին՝ 262.7): 2008թ. ընթացքում թողարկվել է 380,647 սովորական բաժնետոմս 262.7 դրամ անվանական արժեքով և 54,367 սովորական բաժնետոմս 192.8 անվանական արժեքով:

Տարվա ընթացքում Ընկերությունը նվազեցրեց բաժնետոմսերի անվանական արժեքը: Արդյունքում բաժնետիրական կապիտալը նվազեց 61,217 հազար դրամով (2007թ-ին՝ 110,505 հազար դրամ) և այդ նվազումը հաշվանցվեց 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կուտակված վնասի դիմաց:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված Ընկերության առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով: ՀՀ օրենսդրության համաձայն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ բաժնետերերի կողմից շահաբաժիններ չէին հայտարարվել:

19 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է ներդրումային ոլորտի համար և Ընկերության գործառնությունների կարևոր տարր է: Ընկերության հիմնական ռիսկերը կապված են շուկայական ռիսկի հետ, որը ներառում է տոկոսադրույքի և արտարժույթի ռիսկերը, ինչպես նաև իրացվելիության ռիսկը:

Ընկերությունն առանձնացնում է հաճախորդների պորտֆելներին և իր սեփական գործառնություններին վերաբերող ռիսկերը:

Հաճախորդների ակտիվները պահվում են առանձին: Սա բնորոշ է հավատարմագրային (ակտիվների կառավարում), ինչպես նաև բրոքերային ծառայություններին: Հաճախորդների ակտիվները չեն ճանաչվում Ընկերության հաշվապահական հաշվեկշռում և արդյունքում հաճախորդներն ենթարկվում են Ընկերության ֆինանսական վիճակի կայունություն հետ կապված սահմանափակ ռիսկերին: Ի լրումն, Ընկերությունն օգտագործում է իր սեփական հաշիվները ժամանակավորապես պահվող ֆիքսված եկամուտով սովորական ակտիվների համակցության համար, որոնք հետագայում օգտագործվում են հաճախորդների պահպանողական պորտֆելների համար:

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ընկերության ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Ընկերությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող ապրանքների ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Ընկերության Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների և հիմնական ռիսկերի կառավարման վերահսկման, ռիսկերի կառավարման քաղաքականության և ընթացակարգերի ուսումնասիրության, ինչպես նաև ռիսկի մեծ գործոն ենթադրող գործառնությունների հաստատման համար:

Ընկերության Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Ընկերության գործունեությունն ապահովելու համար: Նա նաև պատասխանատվություն է կրում ռիսկերի ընդհանուր կառավարման և օրենսդրական պահանջների հետ համապատասխանության ապահովման համար, ինչպես նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման ու ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների և մեթոդների կիրառումը:

Ուսկի թե՛ արտաքին և թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Ընկերության կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ռիսկերի քարտեզների մշակմանը, որոնք օգտագործվում են ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտման համար և ծառայում են որպես հիմք՝ ռիսկի նվազեցման համար ձեռնարկվող ընթացիկ միջոցառումների բավարար լինելը որոշելու համար: Բացի վարկային և շուկայական ռիսկերի ստանդարտ վերլուծությունից, Ընկերությունը վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերը:

Ընկերությունն ունի բրոքերային և հավատարմագրային գործառնությունների ձեռնարկներ, որոնք ներառում են այս գործառնություններին վերաբերող ռիսկերի կախարգելմանն ուղղված միջոցառումներ:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը կապված է շուկայական գների տատանման հետ, որը ներառում է արտարժույթի փոխարժեքի, տոկոսադրույքի, վարկային սպրեդերի և սեփական կապիտալի գործիքների գների տատանումները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ Ընկերության եկամուտների կամ հաճախորդների պորտֆելների արժեքների վրա: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի, արտարժույթի և սեփական կապիտալի ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք հակված են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների փոփոխությունների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանը ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Ընկերության եկամուտի կամ հաճախորդների ֆինանսական գործիքների պորտֆելների արժեքի փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում:

Դրամական միջոցների հոսքերի զգայունության վերլուծություն

Շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության հանդեպ Ընկերության շահույթի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազիսային միավորով (բմ) շահութաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2008թ. ու 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա, հետևյալն է.

	2008թ.		2007թ.	
	Շահույթ	Սեփական կապիտալ	Շահույթ	Սեփական կապիտալ
100 բմ զուգահեռ աճ	360	360	117	117
100 բմ զուգահեռ նվազում	(360)	(360)	(117)	(117)

Իրական արժեքի զգայունության վերլուծություն

Շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխության հանդեպ Ընկերության շահույթի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազիսային միավորով (բմ) շահութաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2008թ. ու 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի հիման վրա, հետևյալն է.

	2008թ.		2007թ.	
	Շահույթ	Սեփական կապիտալ	Շահույթ	Սեփական կապիտալ
100 բմ զուգահեռ աճ	-	(378)	-	(354)
100 բմ զուգահեռ նվազում	-	378	-	354

Վերը ներկայացվածն ենթադրում է, որ վաճառքի համար մատչելի ակտիվները կպահվեն Ընկերության կողմից մոտ տարի ժամկետով՝ սկսած հաշվետու ամսաթվից:

Արտարժույթի ռիսկ

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի արտարժույթով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել Ընկերության նկատմամբ իր պարտականությունները: Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները լավագույն կերպով են արտացոլում Ընկերության առավելագույն ենթարկվածությունը վարկային ռիսկին:

Ստորև ներկայացված են վարկային ռիսկին ենթարկված Ընկերության ակտիվները:

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Դրամական միջոցներ և բանկային հաշիվների մնացորդներ	51,273	6,317
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	69,702	60,685
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	2,535	2,893
Այլ ակտիվներ	1,619	835
Ընդամենը	125,129	70,730

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Ընկերությունը կունենա դժվարություններ՝ պարտավորվածությունները մարելու համար միջոցներ հայթայթելիս: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ու տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է ֆինանսական հաստատությունների կառավարման էական գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ոչ ամբողջական համապատասխանությունը սովորական է ֆինանսական հաստատությունների համար՝ պայմանավորված

իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և վերջիններիս հետ կապված որոշակի անորոշությամբ: Դա հնարավորություն է տալիս բարձրացել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Ընկերության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար (տես՝ Ծանոթագրություն 27):

20 Կապիտալի կառավարում

Ընկերության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից:

Ընկերության համար օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն կապիտալը կազմում է 100 միլիոն դրամ: 2007թ-ին Ընկերության կապիտալը համապատասխանում էր օրենսդրությամբ սահմանված պահանջին: 2008թ. դեկտեմբերին Ընկերության կապիտալը կազմում էր 98,314 հազար դրամ (այն հաշվարկվել էր միջին ամսական հիմունքով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների համաձայն): ՀՀ կենտրոնական բանկը Ընկերությանը հատկացրել է վեց ամիս՝ մինչև 2009թ. հունիսի 30-ը, օրենսդրությամբ սահմանված կապիտալի պահանջի հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Ընկերությունը պլանավորում է համարյալ իր կապիտալը՝ վերը նշված պահանջին համապատասխանելու համար:

21 Պայմանական դեպքեր

Ապահովագրություն

Ընկերությունը ապահովագրել է իր գույքը և ընդհանուր պարտավորությունը: Այնուամենայնիվ, Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Ընկերությունն ամբողջովին ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատման դեպքերից: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Ընկերությունը ապահովագրում է նաև իր տնօրեններին և պաշտոնյաներին ոչ ճիշտ գործողությունների գծով հայցերի (ներառյալ աշխատանքային վեճերը) հետ կապված, ինչպես նաև ապահովագրում է իրեն նշված հայցերի հետ կապված տնօրենների և պաշտոնյաների փոխհատուցումների գծով: Ապահովագրված պարտավորության առավելագույն սահմանաչափը կազմում է 360,000,000 դրամ մեկ պատահարի/հայցի համար և ընդհանուր վերցված:

Իրավական պարտավորություններ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական գործի կողմ: Այնուամենայնիվ, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերության ղեկավարությունը տեղյակ չէ որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող հայցերի մասին:

Հարկային օրենսդրության հակասություններ և երկիմաստություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և գանձել տոկոսագումարներ: Հայաստանի Հանրապետությունում տեղի ունեցած վերջին իրադարձություններից կարելի է ենթադրել, որ հարկային մարմիններն ավելի հաստատուն դիրք են գրավում հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանությունների գործադրման հետ կապված:

Այս հանգամանքները կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել Հայաստանում: Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

22 Հավատարմագրային կառավարման և բրոքերային գործունեություն

Հավատարմագրային կառավարման ծառայություններ

Ընկերությունը հավատարմագրային կառավարման ծառայություններ է մատուցում անհատներին, հավատարմագրային հիմնադրամներին և այլ հաստատություններին, որոնց շրջանակներում տնօրինում և կառավարում է ակտիվները կամ ներդնում է ստացված միջոցները տարբեր ֆինանսական հաստատություններում՝ հաճախորդների հայեցողությամբ: Ընկերությունը ստանում է վճարների տեսքով եկամուտ այս ծառայությունների մատուցումից: Հավատարմագրային ակտիվները չեն հանդիսանում Ընկերության ակտիվներ և չեն ճանաչվում Ընկերության հաշվապահական հաշվեկշռում: Ընկերությունը չի ենթարկվում վարկային ռիսկի նման տեղաբաշխումների հետ կապված, քանի որ չի երաշխավորում այս ներդրումները:

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում Ընկերության կողմից պահվող ակտիվների ընդհանուր գումարը կազմում էր 1,061,176 հազար դրամ (2007թ-ին՝ 900,737 հազար դրամ):

Բրոքերային գործունեություն

Ընկերությունը բրոքերային ծառայություններ է մատուցում անհատներին և իրավաբանական անձանց: Ընկերությունը ստանում է վճարների տեսքով եկամուտ այս ծառայությունների մատուցումից: Բրոքերային գործառնություններում ներգրավված ակտիվները հանդիսանում են հաճախորդների ակտիվներ և այդ իսկ պատճառով չեն ճանաչվում Ընկերության հաշվապահական հաշվեկշռում: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ բրոքերային գործառնությունների շրջանակներում Ընկերության կողմից պահվող ակտիվների ընդհանուր գումարը կազմում էր 30,502 հազար դրամ (2007թ-ին՝ 7,990 հազար դրամ):

23 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Վերահսկողություն

Ընկերության մայր ընկերությունն է «Ջերարդ Լ. Գաֆեաճեան Ընտանեկան Հիմնադրամը»:

Ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում Ջերարդ Լ. Գաֆեաճեանը:

Մայր ընկերությունը, վերջնական վերահսկող կողմը կամ որևէ այլ միջանկյալ վերահսկող կազմակերպություն չեն ներկայացնում հանրությանը հասանելի ֆինանսական հաշվետվություններ:

Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է «Աշխատակիցների հատուցումներ» հոդվածում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը (Ծանոթագրություն 8):

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Աշխատավարձեր և պարգևավճարներ	22,774	26,959
Այլ հատուցումներ	137	684
	22,911	27,643

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2008թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք	2007թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք
Հաշվապահական հաշվեկշիռ				
Ակտիվներ				
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	229	-	124	-
Կրեդիտորական պարտքեր	2,389	-	1,348	-

Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով ֆինանսական արդյույքների մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարները հետևյալն են.

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ֆինանսական արդյույքների մասին հաշվետվություն		
Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից	858	343

Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամներից տարբեր կապակցված կողմերի հետ

Ստորև ներկայացված են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամներից տարբեր կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները, համապատասխան միջին տոկոսադրույքները և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր ընկերություն		Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ		Այլ կապակցված կողմեր		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք	
Հաշվապահական հաշվեկշիռ							
Ակտիվներ							
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	-	-	40,539	-	-	-	40,539
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	-	1,260	-	-	-	1,260
Այլ ակտիվներ	-	-	657	-	-	-	657
Պարտավորություններ							
Կրեդիտորական պարտքեր	13,917	-	1,558	-	73	-	15,548
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն							
Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից	-	-	5,608	-	-	-	5,608
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	-	-	18,053	-	1,892	-	19,945
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	-	-	115	-	-	-	115
Այլ գործառնական ծախսեր	-	-	90	-	-	-	90

Ստորև ներկայացված են 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամներից տարբեր կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները, համապատասխան միջին տոկոսադրույքները և 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր ընկերության այլ դուստր ընկերություններ		Այլ կապակցված կողմեր		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Սիջին տոկոսադրույք	հազ. դրամ	Սիջին տոկոսադրույք	հազ. դրամ
Հաշվապահական հաշվեկշիռ					
Ակտիվներ					
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	6,088	-	-	-	6,088
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	1,002	-	-	-	1,002
Այլ ակտիվներ	381	-	-	-	381
Պարտավորություններ					
Կրեդիտորական պարտքեր	138	-	-	-	138
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն					
Եկամուտ հավատարմագրային կառավարումից	3,849	-	-	-	3,849
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	10,614		2,736		13,350

24 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Տարեվերջի դրությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած էին հետևյալ հոդվածներից.

	2008թ. հազ. դրամ	2007թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվ «Կասկադ Բանկ» ՓԲԸ-ում	40,539	6,088
Ընթացիկ հաշիվ «Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան» ՓԲԸ-ում	10,535	65
Կանխիկը դրամարկղում	199	164
	51,273	6,317

25 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

ան ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները ներկայացված են ստորև՝ ՖՀՍՍ 7 «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» ստանդարտի պահանջների համաձայն:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գնահատված իրական արժեքները հիմնված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված շուկայական գների վրա՝ առանց գործարքի գծով ծախսումների նվազեցման:

Այլ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները հաշվարկվում են կիրառելով զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկան, հիմք ընդունելով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի հանդեպ կիրառելի զեղչման դրույքը:

Բոլոր ֆինանսական գործիքների գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

26 Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության տոկոսակիր ակտիվները և պարտավորությունները ու վերջիններիս համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներն այդ ամսաթվի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի միջին եկամտաբերությունը:

	2008թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք	2007թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք
Տոկոսակիր ակտիվներ		
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ		
- ՀՀ դրամ	69,702	60,685
	9.94%	8.74%

27 Ժամկետայնության վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունն առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.:

հազ. դրամ	Մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և բանկային հաշիվների մնացորդներ	51,273	-	-	-	-	-	51,273
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	15,367	28,504	18,999	4,809	2,023	-	69,702
Հիմնական միջոցներ	-	-	-	-	-	4,224	4,224
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	2,535	-	-	-	-	2,535
Այլ ակտիվներ	156	477	607	425	-	-	1,665
Ընդամենը ակտիվներ	66,796	31,516	19,606	5,234	2,023	4,224	129,399
Պարտավորություններ							
Կրեդիտորական պարտքեր	1,397	132	23,488	-	-	-	25,017
Ընդամենը պարտավորություններ	1,397	132	23,488	-	-	-	25,017
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	65,399	31,384	(3,882)	5,234	2,023	4,224	104,382
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	6,126	8,901	25,901	23,012	-	4,926	68,866

Քանի որ Ընկերության ֆինանսական գործիքների մեծ մասը ֆիքսված դրույքով պայմանագրեր են, պայմանագրային մարման ժամկետին մնացած ժամանակահատվածները ներկայացնում են նաև պայմանագրային տոկոսադրույքի վերանայման ամսաթվերը:

28 Ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունն ըստ արժույթների

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	<u>ՀՀ դրամ</u>	<u>ԱՄՆ դոլար</u>	<u>Ֆունտ ստերլինգ</u>	<u>Ընդամենը</u>
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և բանկային հաշիվների մնացորդներ	51,273	-	-	51,273
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	4,224	-	-	4,224
Հիմնական միջոցներ	69,702	-	-	69,702
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	2,535	-	-	2,535
Այլ ակտիվներ	1,665	-	-	1,665
Ընդամենը ակտիվներ	129,399	-	-	129,399
Պարտավորություններ				
Կրեդիտորական պարտքեր	25,017	-	-	25,017
Ընդամենը պարտավորություններ	25,017	-	-	25,017
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	104,382	-	-	104,382
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2007թ.	68,861	3	2	68,866

29 Հաշվետու ամսաթվից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

2009թ. առաջին եռամսյակի ընթացքում ՀՀ դրամն արժեզրկվեց մոտավորապես 20%-ով ի համեմատություն ԱՄՆ դոլարի: Ընկերության ղեկավարությունը չի ակնկալում, որ այս արժեզրկումն էական ազդեցություն կունենա Ընկերության գործունեության արդյունքների վրա: